

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Štev. 46.

V Ljubljani v četrtek 24. aprila 1884.

Tečaj I.

Rusija in nemško-avstrijska zveza.

Redki so v vesoljni povestnici oni možje, katerim se z nobene strani, tudi ne od najzagrizenejših protivnikov, ne odreka zgodovinska velikost. Sigurno jim moramo tudi prištevati železnega kancelarja v Berlinu. Koliko antipatij je vzbujala in še vzbuja navzlic njegovim velikim vspehom njegova politika na Nemškem, kako smo ga črtili Avstriji po usodnem porazu pri Kraljevem Gradcu, s gorjupim sovraštvom se ga spominja narod francoski — in vendar ne bode nikdo ugovarjal, ako ga sovremeniki in poznejši zgodopisci proglasijo največjim državnikom, kar jih sploh do sedaj pozna svetovna zgodovina. Njegova državniška umetnost ne hodi po izvoženih tirih, ne posluhuje se navadnih diplomatičnih zvijač, kombinacije njegove iznenadijo, in baš ta lastnost jim varuje prednost ter je poročstvo konečnemu vspehu.

Tako je Bismarck iznenadil svoje diplomatične kolege gledé razmerja k ruski državi. Odnosaji z ruskim kabinetom bili so tako napeti, da je ves svet moral misliti na neizogibni krvavi sokob med obema velesilama in njunimi zavezniki. Zbirale so se vojaške čete na mejah, z vročinsko hitrostjo zidale so se železnice in stavile tvrdnjave, pri nas onstran Litave so vročekrvni madjarski sosedje uže sablje brusili, da bi ohladili svojo jezo zaradi Vilagoša, in nesrečni poljski sanjarji so se tolažili s sladko nado, da se bo kmalu v prah in pepel zdobil ruski kolos na glinastem podnožji — in glej, nekoliko drugače je nategnil svoje žice čarovnik na Sprevi — in hipoma je predružen ves položaj! Ruske deputacije se sprejemajo v Berlinu v največjem sijajem, pri skupnih pojedinah v mejnih postajah si napivajo pruski in ruski častniki, Bismarckov sin biva v Petrogradu, z eno besedo, prijateljsko razmerje med ruskim in pruskim dvorom videti je trdnjeje nego kedaj.

In baš te dni storil je Bismarck in ž njim ozko zvezani denarni krogi ruskemu sosedu

drugo ljubav, ki bode mnogo bolj utvrdila prijateljstvo med obema državama nego vojaška parada in navdušene napitnice pri polnih kozarcih. Navzlic svojemu neizmernemu bogastvu je vendar Rusija časi prisiljena, na posodo iskati velike svote, in ker je kapital od nekdanj miruljubiv ter je s tiho grozo zrl nihilistična grozodejstva in plaho gledal vojaške priprave, niso bili ruski vrednostni papirji posebno priljubljeni na evropskih borzah. Zlasti v Berlinu, kjer se je v zadnjih letih razvijala velikanska trgovina z denarjem, niso nič marali slišati o ruskih posojilih. A glej čuda, na enkrat se nemški kapital navdušeno zanima za ruske papirje! Bankir Bleichröder, najbogatejši mož na Nemškem in v denarnih rečeh Bismarcku desna roka, podal se je sam v Petrograd ter je skrivaj se pogajal z rusko vlado. Mož je bil toliko drzen, da je na svoj račun prevzel 50 milijonov novega posojila, skoraj štirinajst dnij varovala se je tajnost, kar naenkrat so se iznenadile evropske borze s senzacionalno novico, da je rusko posojilo dognano ter da je poleg Bleichröderja engaziran v prvi vrsti nek pruski državni zavod, ki se sicer niti ganiti ne sme brez vladnega dovoljenja, tako zvana *königliche Seehandlung*. Politične posledice te denarne operacije so očividne: ogromna svota nemškega kapitala se naloži v ruskih dolžnih pismih, nemška vlada sama posreduje pri tem posojilu, vse to kaže, da so odnosaji po vsem prijateljski postali in da za dolgo časa ni misliti na vojno med Rusijo in nemško državo.

Ali kako bode uplivala prememba berlinske politike na politični položaj avstrijske države in na našo zvezo z nemškim cesarstvom? Mislimo, da nikakor ne neugodno. Le tedaj bode ta zveza koristi donasala avstrijskemu cesarstvu, ako je njen namen, ohraniti in obvarovati evropski mir, katerega so prepotrebni vsi narodi brez izjeme. Ako se silna Rusija približuje miruljubivi zvezi, ako se tudi ona pridruži smotru avstrijsko-nemške politike, je to sigurno dogodek, katerega se smemo radovati i mi. Le prenapeti madjarski chauvinizem in boleštna bojevitost nekaterih polj-

skih ideologov mogla sta sanjariti o vojski z Rusijo. Vsa ostala plemena širnega cesarstva nimajo povoda, želeli si ruskega protivja. Od nekdanj živila je habsburška država v prijateljstvu z rusko dinastijo, nikjer si ne nasprotujejo ruski in avstrijski interesi, in če se oziramo na balkanski poluotok ter na razmere njegovih prebivalcev, usiluje se nam prepričanje, da bode Avstrija tudi v teh pokrajinah mnogo lažje varovala svoje koristi v soglasji z belim carom nego v sovražnem protivju z rusko državo.

In tedaj se vjemamo z avstrijskega in z slovanskega svojega stališča po vsem s spremembo ruskih in nemških odnosajev, s katero je politične kroge zopet iznenadil veliki berlinski čarovnik: železni kancelar.

Deželna kmetska enketa.

(Dalje.)

Dr. Vošnjak poroča potem v tretjem oddelku programa o hipotekarnih dolgovih na kmetskih posestvih. Iz dotičnih izkazov, katere navaja poročevalec, je razvidno, da je intabuliranih 59 759 100 gld. Nekaj jih je plačanih, pa še ne zbrisanih, vendar znašajo obresti še do 1 200 000 gld., in ako se isti odračunijo od čistega katastralnega zneska, kateri znaša 2 815 000 gld., ostaja čistega doneska le 508 000 gld. Skrbeti je za to, da se vknjiženi dolgovi ne pomnožé več, da se bode vknjiženje, kolikor se bo dalo, zadrževalo in da se bode kmetu na kak način pomagalo, če mu treba denarjev. Poročevalec nasvetuje: „Na kmetska posestva se ne sme več dolgov hipotekarno vknjižiti, nego znaša 12 kratni čisti katastralni znesek.“

Gosp. Ogulin nasvetuje, naj bi ne smeli kmetje podpisavati menjic. Dr. Sterbenec in gosp. Potepan sta proti vsaki omejitvi. Predlog poročevalčev se sprejme.

Dr. Vošnjak poroča o drugem vprašanju: „Ali se naj ustanovi deželna hipotekarna banka z namenom, da skrbi za amortizacijo sedanjih hipotekarnih dolgov?“ Poročevalec na-

Listek.

Pivo.

(Štatišična studija.)

(Konec.)

Če tedaj vzamemo, da so te številke saj precej prave, pride na vsacega Avstro-Ogra použitega piva:

Leta	litrov	Leta	litrov	Leta	litrov
1865	24,19	1874	35,74	1879	30,48
1870	27,40	1875	35,21	1880	28,42
1871	29,71	1876	33,40	1881	31,11
1872	33,57	1877	31,59	1882	31,54
1873	36,99	1878	30,95		

Kolikor večja je absolutna množica povžitega piva, toliko manjša je množica povžitega žganja; čim večja je ona, tem boljše so gnotne razmere ter sploh blagostan ljudstva; čim večja je pa zadnja, tem večja je beda, tem večje siromaštvo, tem slabše pa tudi za

ljudstvo v duševnem oziru. Pivo je za človeka krepilna in okusna pijača, žganje pa telesno in duševno slabilen strup. V tej zadevi smemo tedaj reči, da so se jele razmere, koje so se od l. 1873 do l. 1880 dosledno in precej rapidno slabšale, zadnja leta zopet boljšati.

Ker se ne dá določiti, koliko v vsaki posamezni kronovini izdelanega piva ostane v kronovini sami, koliko se ga pošlje v sosedne kronovine ali na tuje, koliko ga nasprotno od tam dojde, tudi ni mogoče določiti povprečnih števil za povžito pivo v posameznih kronovinah. Z ozirom na producirano množico je prišlo v litrih:

Dežela	1875	1877	1880	1882
Solnograška	184	184	152	154
Nižj. Avstrija	145	122	97	106
Zg. Avstrija	120	121	89	105
Češka	101	93	86	94
Moravska	54	48	43	49
Štajarska	55	49	41	46
Šlezija	45	44	39	42
Koroška	35	34	21	34

Dežela	L e t a			
	1875	1877	1880	1882
Tirolska	21	20	23	25
Kranjska	9	8	7	11
Galicija	11	9	8	10
Bukovina	9	6	7	7

V Avstro-Ogerski sploh se je v dotičnih letih izkuhalo piva na vsacega Avstro-Ogra po 36, oziroma 32, 29 in po 32 litrov. Vse v zadnji tabeli omenjene številke bi bile kot popite svote za posamezne dežele le aproksimativne, vendar razloček ne bo velik, razun pri Češki, Nižje-Avstrijski in Štajarski, kjer je v deželi sami popita množica dosti manjša zaradi obilega izvažanja.

Za pivo se plača v Avstro-Ogerski ogromna svota več kot 22 milijonov davka. V primeri z davkom l. 1860 je narastel davek za 54,28%, znašal je pa v posameznih letih v goldinarjih:

1860	14 579 558	1876	22 729 711
1865	16 098 972	1877	21 466 324
1870	18 983 132	1878	21 041 631

svetuje, ker treba še mnogo razgovorov o tem, da enketa izreče danes samo željo po ustanovitvi take banke.

Gosp. Ogulin predlaga dostavek, naj ne zapade vplačani denar, ako se en obrok ne vplača, naj se napravlja izkaz dolgov uradno, naj se zapadli zneski i uradno izbrisejo, ne da bi trebalo plačati koleka in pristojbin.

Gosp. Ro bi č nasvetuje pristavek: „Kadar se začne amortizacija vknjiženih dolgov, ne sme kmetovalec delati novega dolga na svoja posestva, dokler ni poplačan stari dolg.“

Predlog dr. Vošnjaka: „Želeti je, da se ustanovi deželna hipotekarna banka z namenom, da izvršuje amortizacijo na kmetijskih posestvih vknjiženih dolgov“, se sprejme z dostavkom gg. Ogulina in Robiča.

O tretjem vprašanji: „Kako naj se ureja personalni kredit na kmetih?“ nasvetuje dr. Vošnjak kot poročevalec: 1.) Želeti je, da se v vseh okrajih ustanove kmetijske hranilnice in posojilne zadrage; 2.) deželni zbor kranjski naj se obrne do sl. c. kr. vlade z prošnjami: a) da ponovi svoj ukaz hranilnicam, da iz svojih rezervnih zakladov dajo posojilnicam posojila brezobrestno ali za male obresti, b) naj bi se iz vlog poštne hranilnic dotirale kmetijske posojilnice in se v to svrhu preuredil zakon o poštne hranilnicah; 3.) zvezi kmetijskih posojilnic naj se izreče za nje marljivo delovanje na korist kmetijstva zahvala. Vsi predlogi se odobré.

Predlogu gosp. Ogulina, naj bi ne smeli kmetje podpisavati menjic, ugovarjajo gg. Dev, dr. Vošnjak in Klun. Slednji povdarja, da bi se brez menjic tako rekoč moralo nehati delovanje tako koristnih kmetijskih posojilnic, katere rabijo vsled ložjega poslovanja menjice. Predlog ne obvelja.

Gosp. ces. svetnik Murnik poroča potem o peti točki programa: „Kje in kako naj se pospešuje domača obrtnija?“ Govornik v dolgem, stvarnem govoru razpravlja važno to vprašanje. Obžalujemo, da nam prostor ne dopušča, na drobno priobčiti obširni in zanimivi govor. Navajamo le, v katerih krajih na Kranjskem je zastopana domača obrtnost in po katerih strokah.

Izdelujejo se:

1.) Žimnata sita v Stražišči pri Kranji; 2.) čipke zlasti v Idriji, pa tudi v nekaterih drugih krajih; 3.) slamniki v kamniškem okraji; 4.) peharji in slamnate preproge v farah: Šmarje, Lipoglav, Polica in Št. Lenart pri Ljubljani; 5.) lesno orodje v sodnijskih okrajih: Ribnica, Kočevje, Velike Lašiče, Lož, v bohinjki dolini, na Bledu in v nekaterih krajih idrijskega, loškega, kranjskega, kamniškega in ljubljanskega okraja; 6.) jerbasi in koši v ljubljanskem in brdskem okraji, v bohinjki dolini, pri Idriji, v Idriji, v Planini, v vipavski dolini, pa v ribniškem okraji. Vrb je dovolj ob Savi, Ljubljanici, pri Loki, Kranji in v Bohinji; 7.) metle iz brezovega in drugega lesa izdelujejo se skoraj po vsi kranjski de-

želi, zlasti pa v Polhovem Gradcu, na Dobravi, in Igu; 8.) sukno (loden) izdeluje se v Idriji; 9.) navadne preproge (Laufteppiche) in 10.) čohé (koci) v Kranji; 11.) flanela in volneni jopiči na Bledu; 12.) domače platno skoraj povsod, pomena vredno pa še zlasti v Smeledniku, Mengši, Medvodami in v loškem in kranjskem sodnijskem okraji, v Metliki in na Kočevskem; 13.) rute, peče v Radovljici, Kamniku, Zatičini in v ljubljanski okolici; 14.) jopice in čepice v Kamniku; 15.) nogavice in jope v Idriji, Kranji, Tržiči, Bledu, Javorniku in na Jesenicah; 16.) povoji v Smeledniku, Gamelnah in v Mengšu; 17.) pleteni sukneni črevlji (copate) v Kranji; 18.) svitki v Kamniku; 19.) krtače posebno v ribniškem sodnijskem okraji, pa tudi drugod v raznih pokrajinah naše dežele.

Govornik omenja, da bi bilo treba za povzdigo sitarije delati na nižjo carino, za čipkarijo je važno, da se dobé novi lični obrazci, za pletenje slamniki, da se slama bolje kultivira, za razne druge obrti, da bi se osnovala obrtne šole, na katerih bi se učenci lahko izučili in potem dotično obrtnijo razširjali v svojih okrajih.

Slednjič priporoča enketi sledeče predloge: Sl. deželni odbor se naprosi, naj nasvetuje sl. dež. zboru, da bi kolikor mogoče podpiral:

1.) Čipkarijo v Idriji; 2.) slamniki v kamniškem okraji; 3.) ustanovo lesne obrtne šole v Ljubljani; 4.) ustanovo šole za pletenje peharjev, košov, jerbases itd. ter pouk v vrboreji; 5.) lončarijo v radovljiškem, kamniškem, ljubljanskem, ribniškem, kočevskem in krškem političnem okraji; 6.) naj se sestavi poseben odbor, ki bi razpravljal, kje bi se mogle domače obrtnije na novo ustanoviti in katere in 8.) da bi se v pospeševanje domače obrtnosti in obrtnih šol primeren znesek postavil v proračun.

Gosp. Pakiž priporoča ustanovitev obrtne šole v Ribnici. Gosp. Potepan želi, da se ustanovi obrtna šola kjer koli na Notranjskem. Zasluzka ni, zdaj pa se hoče prodati še zadnji vir zasluzka, namreč bistriška voda — Tržičanom. Gosp. Dev naglašá obrtnijo v metliškem in črnomaljskem okraji, gosp. Ogulin pa priporoča, naj se nadarijo s premijami oni, ki sadé vrbe. Gosp. Murnik se pridruži vsem nasvetom in željam gg. govornikov o tem predmetu, na kar se predlogi gosp. Murnika in drugih gospodov govornikov sprejmó in sklene obravnava ob 1/29. uri zvečer.

(Dalje prihodnjič.)

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Jutri 25. t. m. se zopet pričó obravnava državnega zbora. Tekom denašnjega dnú se bodejo poslanci večidel na Dunaji zbrali in nekateri klubi bodejo uže danes zvečer otvorili svoja posvetovanja. „N. fr. Pr.“, ki

11.) Koroška	227 509 „
12.) Kranjska	118 916 „
13.) Hrvatska	88 701 „
14.) Bukovina	78 104 „

Na vsako pivovarniško podjetje je prišlo tedaj davka v letu 1882:

1.) V Nižji Avstriji . . .	59700 gld.
2.) „ Štajarski	17049 „
3.) „ Kranjski	13213 „
4.) „ Bukovini	11158 „
5.) „ Moravski	10681 „
6.) „ Češki	10620 „
7.) „ Šleziji	8741 „
8.) „ Solnograški . . .	8333 „
9.) „ Ogerski z Erdelijo	8170 „
10.) „ Zgornji Avstriji	5955 „
11.) „ Galiciji	5672 „
12.) „ Hrvatski	3411 „
13.) „ Tirolski	3004 „
14.) „ Koroški	2253 „

V Avstro-Ogerski sploh 10556, v Avstriji 10784, v Ogerski pa 7280 gld.

je sigurno dobro poučena gledé taktičnih manévrov zjedinjene levice, uže naznanja, da se bode pri tej priliki v levičarskem klubu obravnavalo vprašanje dunajskega živinskega sejma in konflikt z ogersko vlado. Videti je tedaj, da se germanski junaci oborožujejo z novim orožjem: z dolgimi rogovi madjarskih volov. Prosit!

Ogerski ministerski predsednik Tisza je 21. t. m. poročal zbornici o vgodnem vspehu ogerske vlade v prepiru zaradi požunskega živinskega trga. Poslanec grof A. Apponyi je potem dokazoval, da nema pri tej stvari Tisza nikake zasluge, da je Ogerska samo to dobila, kar ji gre pred Bogom in pred ljudmi in da vlada ni drugega storila kakor svojo dolžnost. Tisza se je na to zopet vzdignil in djal, da je treba oni vladi priznanja, ki je pomoto popravila, ko jo je spoznala. Zbornica je glasno odobrvala odgovor ministerskega prvosednika.

Kupčijski minister grof Szechenyi je predlagal zakon zoper umetna vina; zbornica je glasno pritrdjevala načrtu, ki se je izročil gospodarskemu odseku v urno obdelovanje.

Tuje dežele.

V Berolinu začenjajo se ravno sedaj, ko imajo zakon zoper socialiste v obravnavi, velikanski „strike“ delavcev raznih obrtnij. Čez 1200 mizarjev je uže ustavilo delo in govori se, da jim bodo sledili ključarji, tesarji, bukvozezi, pasarji itd. — nad 12000 delavcev. — Windhorst je naznanil spremembe, ki jih bode predlagal pri omenjenem zakonu. Podaljša naj se po želji vlade za dve leti, a malo obležno stanje naj velja samo za Berolin in 30 kilometrov na okoli. Vsi udje pritožilne komisije naj se vzamejo iz najvišjih sodnijskih krogov. — Znano je, da se vlada odločno protivi vsaki spremembi in da dela na vse kriplje, da bi se zakon vzprejel v taki obliki, v kakršni ga je sama položila pred zbornico.

Francoski socialisti delujejo vedno in vztrajno. V nedeljo so imeli zopet tabor in dva voditelja iz inozemstva, nekega Prusa in nekega Avstrijanca, je policija vsled tega prišla in jih tirala čez francoske meje. — Več generalnih svetnikov bode glasovalo za povečanje carine za žito in za živino. Vlada bode menda temu pritrdila. — Govori se, da je Ferry ponudil papežu zavetje na Francoskem. A pozneje je vlada sprevidela velike težave, ki bi nastale vsled bivanja sv. Očeta na francoskem ozemlju in zato papežu ni več prigovarjala, da naj zapusti Rim.

Iz Rima se poroča, da je vkazal papež svojo najnovejšo encikliko prevesti na vse važnejše evropske jezike. „Diritto“ zanikava odločno razne vesti, ki so se razširjale o potovanji kralja Humberta v inozemstvo.

Gladstone je 21. t. m. potrdil v zbornici, da je povabil velevlasti k konferenci, ki ima namen spremeniti egiptovsko likvidacijsko pogodbo. Iz Berolina zvedamo, da terja Bis-

V posameznih deželah pride na vsacega prebivalca na pivu plačati užitninskega davka:

1.) V Solnograški . . .	gld. 3,01,
2.) „ Nižji Avstriji . . .	2,25,
3.) „ Zgornji Avstriji . .	1,96,
4.) „ Češki	1,60,
5.) „ Štajarski	1,—,
6.) „ Moravski	—,87,
7.) „ Šleziji	—,75,
8.) „ Koroški	—,62,
9.) „ Tirolski	—,51,
10.) „ Kranjski	—,25,
11.) „ Galiciji	—,18,
12.) „ Bukovini	—,14,
13.) „ Ogerski z Erdelijo	—,08,
14.) „ Hrvatski	—,05,

V Avstro-Ogerski sploh 60 kr., v Avstriji 97 kr., v Ogerski 7 kr.

Če računimo vsak liter piva na 24 kr., zapije vsak prebivalec avstro-ogerske monarhije na pivu 7 gld. 68 kr. v letu, ali 2 kr. na dan, vsak Kranjec pa 2 gld. 54 kr. na leto ali dobre 2/3 kr. na dan. E. L.

1871	20 578 872	1879	20 832 297
1872	23 061 365	1880	20 252 929
1873	25 540 236	1881	22 177 926
1874	24 561 222	1882	22 494 312
1875	24 039 188		

Ker je produkcija piva od l. 1860 do 1882 poskočila za 60,32%, davek pa v ravno isti dóbi za 54,28%, tedaj za 6% menj, je iskati uzroka tej vgodni prikazni v izboljšani davkovskega načrta.

Omenjeni davek 22 494 312 goldinarjev v letu 1882 se razdeli sledeče med posamezne kronovine:

1.) Češka	8 878 428 gld.
2.) N. Avstrija	5 184 196 „
3.) Moravska	1 869 151 „
4.) Zg. Avstrija	1 488 842 „
5.) Štajarska	1 210 516 „
6.) Galicija	1 089 067 „
7.) Ogerska	928 261 „
8.) Solnograška	491 661 „
9.) Tirolska	465 551 „
10.) Šlezija	428 295 „

marck zagotovilo, da se bode na konferenci obravnavala samo ta točka in ne tudi druga politična vprašanja. Konferenca bode baje obstala iz poslancev raznih vlad, in tudi strokovnjaki se je bodo vdeležili. Velevlasti bodo le principijalno pritrtili predlogom angleške vlade.

V spodnji zbornici je Gladstone poročal, da so sovražni rodovi pretrgali zvezo s Shendjem in bati se je, da bode Berber kmalu po polnem obkoljen. Gordon poroča, da ga obdajajo ustaški rodovi, a živeža in zaloge ima dovolj in sedaj še ni v nobeni nevarnosti. Z Mr. Baringom odšel je tudi general Graham v London. Stopraj meseca julija se namerava vrniti nazaj v Egipt.

Generalni konzuli v Kahiri so sklenili, da priporočé Nubar paši natančno spolnovanje naredb za karanténo, kajti mogoče je, da se izcimijo kužne bolezni, ki bi se lahko zatrosile v Evropo.

Dopisi.

Z Dolenjskega, 19. aprila. (Izv. dop.) V dopisu z Dolenjskega v št. 39 „Ljub. Lista“ meni gospod dopisnik, da se tukaj za pouk v kmetijstvu jako malo stori. Učitelji menda učimo le abecedo, duhovni samo pridigujejo i. t. d., nikogar pa ni, ki bi ob nedeljah in praznikih stopil med ljudstvo in mu razlagal najboljše gospodarske izkušnje. — To bi res ne bilo lepo, ko bi nikogar ne bilo na Dolenjskem, ki bi hotel národu stvoriti to ljubav — a jaz sem prepričan, da se najde po Dolenjskem nekaj učiteljev in duhovnov in znabiti tudi nekaj uradnikov in drugih razumnikov, ki bi z veseljem stopili med ljudstvo, samo da bi jih ljudstvo poslušati — hotelo! A pri nas je prosto ljudstvo za pouk silno apatično in ob nedeljah in praznikih vse hiti rajše v hrame pogledat, če čepek še drži, kakor pa da bi poslušali koristne nauke. Da je temu res tako, se vsak lahko prepriča, kdor stopi ob nedeljah popoldan med krščanskim naukom v cerkev. Mislím, da med posameznimi farami ni velicega razločka. Zato tudi sklepam, da bi vsak, kdor bi se lotil ljudstvo ob nedeljah poučevati, govoril le praznim stenam. — Da se pa ne bo mislilo, da pri nas učitelji nič ne storimo za kmetijski pouk, moram povedati, da se po Dolenjskem nahaja precejšno število šol, kjer se mladina poleg navadnih naukov v ponavljavni šoli uči tudi kmetijstva. Se ve, da ti učenci še niso gospodarji, a postali bodo gotovo samostojni posestniki. In upati smemo, da se jim do tistega časa ne bode še vse izkadilo, kar so v šoli koristnega slišali. — Sploh pa sem posebno na spodnjem Dolenjskem zapazil nekako zaspanost in skoraj nikacega veselja do gospodarskega napredka. Dobijo se res tu pa tam nekateri umni kmetovalci, a ti se med množico po polnem zgube. „Mi bomo delali, kakor so naši predniki delali, ki so vsega dosti imeli“ — to je menda geslo dolenjsko; kdor pa hoče ljudstvu to geslo z boljim zameniti, temu se stavijo dostikrat zapreke in narod misli, da ni njegov prijatelj! Vsi kompetentni faktorji bi morali na ljudstvo vplivati, potem bi se dalo kaj doseči. Učitelji bodemo gotovo radi storili vse mogoče za pouk svojega ljubega národa in žrtvovali z veseljem svoje moči!

Iz Istre, 22. aprila. [Izv. dop.] *Le nostre provincie consorele*, tako povdarjajo vedno naši Italijani, bodi si goriški, tržaški ali isterski, ko govoré o Primorskem in Goriškem. Da je med njimi skrivna proti-avstrijska zveza, to mi je skoro nepotrebno omenjati. Ta zveza ima svoje delegate, ki so vedno na popotovanjih, ki zahajajo v tajne seje v varnem zavetju. Da so ti možje vso svojo pozornost obrnili sedaj na Istro, to je znamenje časa. Tudi politično društvo „Edinost“ moralo se bode ganiti in pripravljati v Istri jednega ali dva ljudska shoda, med tem pa sklicati kak občni zbor, da se prepriča ta laška mreža. Slovenci v Istri se ne smejo nikakor vstrahiti, tudi ako bi stvar res tako nevarna bila, kakor si laška stranka sama domišlja. Za

sveto stvar v boju ni strahu, ne bega, še manj pa prodaje!

Za prihodnje volitve se Lahi uže gibljejo. Iz Kopra prirejajo izlete, sedaj v Pasjo vas k sv. Antonu, zdaj v gore ter pri tej priliki obdelavajo ljudstvo in pripravljajo za bodoči boj. V koperskem okraji morajo v nekaterih krajih narodnjaki jako pazljivo biti. Čestita duhovščina ima tu obilo polja, da izruva plevel, ki so ga nasprotniki uže razsejali. V Pomjanu bil je te dni tudi koperski agitator Gambin, brat tamošnjega advokata in župana; poskušal je nekoliko tamošnjih omahljivih za „politično društvo“ pridobiti, pa uspeh je bil le malenkosten. — Nastala je govorica, da pride višji državni pravdnik Schrott v Ljubljano za predsednika deželne sodnije. Omenjeni gospod je zmožen slovenščine in hrvatsčine v govoru in pisavi, in kakor pravijo, ni nasprotnik našega naroda. — Vsi mejači tržaški pričakujemo komaj začetek dela železnične proge Trst-Herpelje. Naše ljudstvo je ubogo in bi rado zaslužilo kosček kruha. — Včeraj zvečer bila je strašna ploha po nekih krajih Istre in tudi tu in tam toča, posebno proti Reki. Onkraj Reke je potolkla zelenjavo, v nekaterih krajih do dobrega in včeraj dopoludne je še po ulicah ležala ko oreh debela; sadno drevje trpelo je najhuje.

Razne vesti.

— (Hugona Schenka in Karla Šlosaraka) so obesili 22. aprila na dvorišči dunajske deželne sodnije. Ob 7. uri zjutraj sta morila zadostila pravici in stopila pred najvišega sodnika. S tem je končana pravda, ki je toliko časa vznemirjala občinstvo. — V noči pred 22. aprilom sta obsojenca mnogo molila in občevala z župnikom Kobličkom, ki ju je spovedal in obhajal. Spal ni nihče in tudi jedil nista povzila nobenih, tako sta bila oba razburjena. Ob 5. uri zjutraj peljali so ju v kapelico, kjer sta prejela sv. obhajilo. Ko je bila sedma ura, stopil je najprvi Karl Šlosarek na dvorišče, kjer so stala vešala. Tu je bila zbrana sodnijska komisija in blizu 200 oseb, ki so dobili vstopnice. Šlosarek je imel v roci šopek rož in smarijnic. Bil je silno bled, a še precej pogumen. Srpo je pogledal usodepolni kol in težko je vzdihnil. Duhovnik mu je naredil križ in poljubil ga je na lice. Ko so ga rabljevi hlapi zvezovali, je prosil s krepkimi besedami navzoče gledalce za odpuščanje njegovih hudobij. „Bog se usmili moje žene!“ — bile so zadnje njegove besede. Potegnili so ga kvišku — in v 7 minutah je bil mrtev. Potem so pripeljali Hugona Schenka. Bil je tudi zelo bled, a vendar se je smehljaj, kakor prejšnje dni pri obravnavi. Župniku je naročil pozdrav do žene svoje. Potem mu je položil rabelj vrv krog vratu — in Schenk se je še vedno smehljaj! En nateglje in morilec je visel med zemljo in nebom. V treh minutah je bil mrtev. Župnik Kobliček je imel potem kratek nagovor na navzoče. Mrtvaški zvon je zapel in gledalci so se razšli. Trupli ste ostali jedno uro na vešalih, potem pa so jih prenesli v mrtvašnico, kjer jih je sodnijska komisija raztelesila.

— (Boj z norcem.) Pred par dnevi je postal nek stavbeni mojster, stanujoč v VII. okraji dunajskega mesta, po noči v svojem stanovanju besen. Zagnal je naenkrat tolik hrup, da je vzbudil vse hišne sostanovalce iz spanja. Pretil je vsem, ki so ga hotli zvezati, ter bežal v sosedno sobo, kamor se je zaklenil. Tu je začel lomiti, rušiti in končevati vse, kar mu je prišlo pod roke, razdrobil stekla, pometal vse na dvorišče ter neizrečeno tulil. Treba je bilo policijske pomoči. Najpoprej se ga je poskusilo mirno pregovoriti, naj odpre. Ker nij to nič pomagalo, ker je vrh tega zažgal še celo svojo posteljo, se nij smelo več odlašati. Vrata so razbili, bilo je pa treba še večminutnega boja s stražniki, da so ga ukrotili, zvezali, ogenj pogasili ter potem prenesli na norišni oddelek občne bolnice.

— (Besna amacona.) Neka družba podala se je v nedeljo iz Napolja v bližnjo okolico na sprehod. Nazaj gredé proti večeru bila je družba jako vesela in peli so po poti. Dospévi proti mestu, pride jim nasproti druhal vojaških fantov, ki so se začeli pačiti veseli družbi in jo žaliti z umazaniam

petjem. Kmalu je nastal tepež. Neka žena izmed vesele družbe je bila posebno razburjena; srdito je skočila med surove paglavce, potegnila bodalo — in takoj jih je devet na tleh ležalo! Štirje so umrli na mestu, pet pa smrtno ranjenih, in menda ne bodo okrevali. Velika množica ljudij zbrala se je krog bojišča. Policija je peljala ženo do prve javne straže. Tam pa so besno amacono prehiteli — porodne bolečine in porodila je zdravega fantiča. Vse mesto je razburjeno vsled te čudne ženske. Sodijo, da je nagloma zblaznela in potem tako divjala z ostrim bodalcem.

— (Nepreviden šolarček.) „Gazeta Ficinese“ objavlja dogodek, kako nevarno je ravnati z najdenimi projektili, ki so bili izstreljeni, pa se niso razpočili. Trije šolarji našli so granato v zemlji. Takoj je eden izmed njih začel kroglo z nožem tam vrtati, kjer ima žgalno cev. Mlajši ga je opominjal, da naj pusti to nevarno delo, a ni hotel ubogati. Na to sta šla tovariša v stran — kar se čuje strašen pok. Granata se je razletela in raztrgala neprevidnega dečka.

— (Gambettov spomenik), katerega so minole dni s tako slovesnostjo odkrili v Cahorsu, je delo slavnega podobarja Falguière-a. Mojster je predstavil Gambetto kot vojaka l. 1870. Gologlav stoji nekdanji diktator na podložji; okoli ramen se mu ovija vojaški plašč, z desno roko pa kaže na zemljevid, ki počiva na topu. Za Gambetto leži mrtev vojak, pokrit s plaščem, raztrganim in prevrtanim v boju. Piedestal ima podobo trdnjave. Ob njenem znožji stojita dva vojaka; na desnici pomorščak, na levi pa pešec, ki se smrtno ranjen zgrudeva na tla. Spredaj na piedestalu je pritisnen grb republike. Pod njim stojé besede: *Léon Gambetta, né a Cahors le 2. avril 1838.*

— (Lepe plače) imajo vodje pri kopanju Panama-kanala. Generalni vodja Dinkler dobiva letnih 150 000 frankov; vrh tega ima prosto stanovanje v prekrasni vili in družba mu vzdržuje konje, vozove in obilo slug. Njegova drugova imata na leto po 60 000 frankov, drugi višji uradniki pa 1200 do 2400 frankov na mesec. Vsakemu pristoji na dve leti petmesečni odpust s polno plačo in prosto vožnjo v Evropo in nazaj. — To so pač lepi pogoji, ko bi le nezdravi tamošnji kraji ne terjali toliko žrtev!

— (Mornarsko.) V tržaško luko je prišlo v zadnjem petletju iz tujine največ bark: letnih 1947 iz Italije, 440 iz Turčije, 197 iz Angleške, 177 iz Grške, 128 iz Amerike, 104 iz Francije, 58 iz Egipta, 38 iz Azije, 37 iz Rusije, 29 iz Rumunije, 14 iz Afrike sicer razun Egipta, 12 iz Skandinavije, 8 iz Belgije, po 2 iz Črne Gore, Španije in Bulgarije; iz vseh družih pokrajin pa menj kot po 1. — Vsega skupaj je prišlo ladij 15 989 ali letnih 3198, odplulo jih je pa v tuje kraje 15 108. Ker je v zaznamovanem petletju došlo v tržaško luko sploh 37037 ladij, odplulo pa sploh 37039, pripada pri barkah obeh vrst domačim večja, inim pa manjša polovica.

Domače stvari.

— (Imenovanje.) C. kr. deželna sodnija je imenovala gosp. Fr. Stajerja substitutom c. kr. notarja v Postojini s pristavkom, da mora vsak mesec najmenj po dvakrat na uradne dneve v Senožeče in Ilirsko Bistrico.

— (Odlikovanje.) Naš rojak in slavni skladatelj Davorin Jenko je prejel od srbskega kralja red svetega Save. Čestitamo!

— (Volitev I. razreda) v mestni zastop vršila se je danes. Udeležilo se je volitve 120 volilcev. Izvoljeni so gg. dr. K. vitez Bleiweis Trsteniški sè 117, F. Fortuna sè 113, V. Petričič sè 111 in F. Peterca sè 94 glasovi.

— (Mestni zbor ljubljanski) imel bi imeti včeraj zvečer tajno sejo, a ni bil sklepčen.

— (Zaplenjena) je bila včerajšnja številka „Slov. Naroda“ zaradi dveh dopisov „Iz Celja“ in „Iz Ptuj“, katera sta govorila o imenovanju g. pl. Schrey-ja, svetovalcem pri nadsodnji v Gradci.

— (Denarna obrtnijska pomočna družba) ima svoj osemindvajseti občni zbor v nedeljo 27. t. m. dopoludne ob 11. uri v veliki mestni dvorani. Na dnevnem redu stoji: 1.) Letno poročilo in računski sklep za l. 1883; 2.) poro-

čilo o zadnjem občnem zboru izvoljenega odbora za pregled računov; 3.) volitev 4 udov v ravnateljstvo za tri leta; 4.) volitev odbora za pregledovanje računov l. 1884; 5.) posamični nasveti udov.

— (Tombolo) priredi katoliško društvo prihodnje nedelje svojim članom v društvenih prostorih dr. Ahačičeve hiše na Starem trgu. Začetek je ob polu šestih zvečer.

— (Cerkvena požrtvovalnost.) V franciskanski cerkvi likajo in pozlačujejo sedaj veliki altar, a tudi tabernakelj bo znotraj kaj krasno na novo popravljen z belim, krasno v zlatu vezanim damastom. To delo je naročila za okrašenje cerkve č. oo. franciskanov toliko uneta ranjka g. Schupeutz še pred svojo smrtjo v zadnji spomin svoje verske gorečnosti. Velečestiti g. gvardijan in župnik o. Kalist Medič je pač neutrudljiv gledelj kincanja franciskanske cerkve z novimi napravami v strogo cerkvenem slogu.

— (Čudno prijateljstvo.) Včeraj popoldne skregali so se mesarski pomočniki v mestni klavnici zaradi jednega vola, in Alojzij Virant in Jurij Ribič bila sta jeden družega v obraz. Ko se po tepežu pobotata in Ribič gre v klavnični hlev spat, prišel je Janez Erjavec, zvedevši med potjo o tepežu, v klavnico in v hlevu spečega Ribiča začel pretepati s „štrajharjem“ in pestjo tako silno, da je Ribiča v obrazu dokaj poškodoval. Učinil je to surovost Erjavec zbog samega prijateljstva do Viranta, kojega je Ribič preveč pretepel. No, prijateljstvo bode pri mestni delegirani sodnji Erjavca veljalo nekaj dnij zapora.

— (Prememba v najemništvu.) Koncem t. m. dobi čitalnična restavracija ljubljanska novega gostilničarja. Uže več let sem se v slovenskem središču jako občutljivo pogreša gostilna, koja bi ustrezala vsestranskim željam in zahtevam slovenskega prebivalstva. Ker za gotovo pričakujemo, da bo novi čitalnični gostilničar lažje in radovoljnejše ustrezal željam slovenskega občinstva, kot dosedanji gostilničarji, opozarjamo na to premembo. Skrajni čas je uže, da postane restavracija narodne čitalnice zopet splošno shajališče narodnega življa. Tudi tujcem z dežele, ki se slučajno mudijo v Ljubljani po opravkih, bodi čitalnična nova restavracija priporočana v porabo, ker jim bo gotovo tudi zaželjena in dobro došla.

— (Iz jablanske občine) na Notranjskem se nam piše: Včeraj je tu sodra na sadnem in drugem drevju mnogo škode naredila; palo jo je toliko, da se še danes pod kapom vidi. Sadja bode letos težko kaj, ker je uže dva tedna dež, 10% je odbitega po sodri.

— (Na korajžo!) V gostilni Jarneja Jauše na Drenovem Griču pila je 20. t. m. družba kmetijskih fantov. Kakor po navadi pri pijači, nastal je končno kreg; posebno glasen je bil Primož Ogrin, znan postopač, ki je zabavljaval vsej družbi. Ob 9. uri zvečer zapustili so fantje pivnico prav židane volje. Primožu Ogrinu pa je tedaj šinila nesrečna misel v glavo, pozvati svoje prejšnje pajdaše na „korajžo“. Fantje so posegli vsak po jedno poleno in jeli klestiti kričača. Zvečer je bilo in ni se dobro videlo, kam leté vdarci. Pač pa jih je čutil Ogrin. Bil je ves otolčen po glavi, po rokah in nogah — a hude rane mu menda niso nobene prizadeli, kajti poklical ni nikake zdravniške pomoči.

— (Izbirčen tat.) Previdnosti je treba povsodi! Tako si je mislil tat, ki je v sredo po Veliki noči, to je v noči od torka do srede, šel krast k Skalarjevim na Brezje, pri Devici Mariji pomagaj. Ta dan vpraša sosed Skalarjeve iz cerkve prišedše, čemu da imajo za hišo lestvico pristavljeno do podstrešja. Kmalu se je rešila uganjka. Videli so, da jo je popustil tat, kateri jo je rabil, da je zlezal na streho, in ko je to raztrgal, od tod v čumnato, kjer so imeli različnega blaga. Tu mu je najbolje dišala slanina, suho meso, klobase in kar še k temu spada, nekoliko hlebov kruha, ki je bil pečen za praznike. Obleko je le vso premetal, ker je brez dvojno iskal denarja, a obleke vzeti ni maral. Pod streho dobili so ožgane zveplenice, kar je znamenje, da si je nepovabljeni gost sam svetil. Vidi se, da je moral biti tat iz bližnje okolice, kateremu je omenjeno pohiše dobro znano, ker se je bal, izdati se po obleki, katero bi sicer sigurno tudi bil pobasal.

— (Umrli) je včeraj v Celovci finančni ravnatelj in dvorni svetovalec g. Kurnik nenadoma, zadet od mrtvouda.

— (Po mestu) se govori, da se g. dr. Zarnik hvali, da ga je gosp. dež. predsednik v nedeljo k sebi na razgovor bil naprosil. Gledé tega smo pooblaščenji objaviti, da ni gosp. deželni predsednik gosp. dr. Zarnika niti prosil, niti povabil, naj bi k njemu prišel, niti želel z njim govoriti. Le na željo in prošnjo gosp. vit. Schneida, naj bi dež. predsednik dr. Zarnika zaradi nekega pogovora sprejel, je predsednik odgovoril, da so vrata njegove pisarnice vsakteremu odprta, torej tudi dr. Zarniku. Prišla sta potem oba gospoda k deželnemu predsedniku ter mu naznanila, zakaj sta prišla; deželni predsednik jima je v dotični zadevi jasno in razločno razodel svoje misli; obljubil jima ni ničesar, še manj pa ju je za kar si koli bodi prosil, ali od nju česa želel, ali se njima nasproti gledé katere koli stvari kakor si bodi zavezal.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Dunaj, 24. aprila. „Fremdenblatt“ javlja, da je gospodarstvena komisija gosposke zbornice sprejela načrt postave o davku na špirit s spremembami, katere je nasvetoval odeskogerske gosposke zbornice, le s razločkom gledé datuma, od kojega ima veljati dotični zakon. Oba finančna ministra sta se po polnem sporazumela na podlagi dognanega kompromisa.

Brixen, 24. aprila. Knezoškof Leiss je nenadoma umrl.

London, 24. aprila. „Daily Telegraph“ prinaša telegram iz Kahire, da je poveljnik iz Berbera brzojavil, da se ondotna posadka ne more rešiti drugače nego po predaji.

Brno, 23. aprila. Žandar Mader, o kojem se je govorilo, da je izginil, dospel je zopet sém. Bil je vsled službenih opravkov odsoten.

Budimpešta, 23. aprila. V spodnji zborici je odgovarjal minister Orczy na Thalyjevo interpelacijo o nekem pretepu med vojaki ogerskega in nemškega polka v Trebinjah. Orczy je izjavil, da je vojni minister stvar natanko preiskal. Preprij je nastal med kuharji, a povzročila ga ni narodnost in tudi ne drug resen vzrok. Dva vojaka sta bila ranjena, a sedaj opravljata uže zopet redno službo.

Carigrad, 23. aprila. „Miramar“ je danes zjutraj dospela v Mudanijo. Cesarčinja Štefanija ni hotela nadaljevati vožnje do Bruse, ker se ni prav dobro počutila. Cesarjevič ni hotel zapustiti svoje soproge in zato je odrinilo samo spremstvo v Brusu.

London, 23. aprila. „Standard“ poroča iz Kahire, da žuga Nubar paša takoj dati ostavko, ako se Berberu hitro ne pošlje pomoči. Zato general Wood v naglici dela potrebne priprave za odpotovanje vojske; upa se, da bode v jednom tednu odrinila proti Berberju, ako ne bode angleška vlada ugovarjala. Včeraj je bila v Kahiri raztresena vest, da se je Berber uže podal.

London, 23. aprila. Zadnja poročila pravijo, da mora Berber pasti. Nubar paša hoče na vsak način tjã poslati egiptovskih vojakov, a prišli bodo pač prepozno. „Times“ imajo brzojav iz Kahire, v katerem trdijo, da se bode sedanje politično stanje v Egiptu spremenilo v administrativno anarhijo.

Telegrafično borzno poročilo

z dné 24. aprila.

	gld.
Jednotni drž. dolg v bankovcih	79.90
„ „ „ srebro	81.10
Zlata renta	100.65
5% avstr. renta	95.55
Delnice narodne banke	851.—
Kreditne delnice	319.30
London 10 lir sterling	121.40
20 frankovec	9.63 ⁵
Cekini c. kr.	5.72
100 drž. mark	59.45

Uradni glasnik

z dné 24. aprila.

Eks. javne dražbe: V Trebnjem zemljišče Fr. Mauerjevo iz Mačjega Dola dné 2. maja (2. narok). — V Metliki zemljišča Martina Golobiča iz Kala dné 7. maja (3. narok). — V Idriji posestvo Šim. Žigona iz Lom (5015 gold.) dné 12. maja. — V Senožečah posestvo Jan. Žitnika z Fužin (5765 gold.) dné 8. maja, 9. junija in 8. julija. — V Ilir. Bistrici posestvo Gašp. Faturja dné 3. maja (prenos 3. naroka). — V Kranji posestvo Jan. Hočevarja iz Spodnjega Bernika (4385 gold.) dné 16. maja in 21. junija.

Tujci.

Dné 22. aprila.

Pri Maliči: Haist, trgovec, in soproga, iz Benetk. — Atlas, Hock, Werdinger, Bing in Mandler, trgovci, z Dunaja. — Braun, vrhni knjigovodja, iz Arada. — Moritsch, drž. poslanec, iz Beljaka. — Globočnik, posestnik, iz Železnikov. — Graf Lažansky, c. kr. ritmajster, iz Grundlhofa. — Stajer, biljež. substitut, iz Postojine.

Pri Slonu: Weidlich, potovalec, iz Lipsije. — Pietschmann, tovarniški vodja, iz Čepel. — Friedmann, Stein, Seligmann, potovalci, z Dunaja. — Schlutz, fotograf, iz Beljaka.

Pri Južnem kolodvoru: Banatschek, potovalec, z Dunaja. — Javoršnik, zasebnik, iz Medice.

Umrli so:

Dné 23. aprila. Alojzija Altmann, knjigovodja hči, 2 l., Parne ulice št. 6, davica. — Marija Grandelli, hči peka, 5 mes., Stari trg št. 15, griža.

Tržne cene.

V Ljubljani 23. aprila: Hektoliter banaške pšenice velja 8 gld. 37 kr., domače 7 gld. 96 kr.; ječmen 4 gld. 87 kr.; reš 5 gld. 53 kr.; ajda 5 gld. 69 kr.; proso 5 gld. 69 kr.; turšica 5 gld. 20 kr.; oves 3 gld. 25 kr.; 100 kilogramov krompirja 2 gld. 59 kr.; leča hektol. po 9 gld., bob 9 gld., fižol 10 gld. — Goveja mast kilo po 96 kr., salo po 84 kr., špeh po 58 kr., prekajen po 72 kr., maslo (sirovo) 85 kr., jajce 2 kr.; liter mleka 8 kr., kilo govejega mesa 64 kr., telečjega 58 kr., svinjina 72 kr., drobniško po 40 kr. — Piške po 50 kr., golobi 18 kr.; 100 kilo sena 2 gld. 23 kr., slame 1 gld. 87 kr. Seženj trdih drv 7 gld. 20 kr.; mehkih 4 gld. 50 kr. — Vino, rudeče, 100 litrov (v skladišču), 24 gld., belo 20 gld.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm
23. aprila	7. zjutraj	726.36	+ 6.2	szp. sl.	obl.	5.4 dež
	2. pop.	725.27	+11.2	»	»	
	9. zvečer	725.91	+ 9.0	«	»	

Vsem ónim, ki so se udeležili pogreba moje nepozabljive sestre

Marjete Mohar

in vsem dariteljem prekrasnih vencev izreka najiskrenejšo zahvalo

žalujoča sestra

Ursula Kaiser.

Zaloga zemljevidov

c. kr. generalnega štaba.

Mera 1 : 75000.

Listi so po 50 kr., zloženi za žep, priplepljeni na platno po 80 kr.

Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg-ova
knjigarna v Ljubljani.